KÕIGILE TOREDAT JAANIPÄEVA!

Järgmine Kesknädal tuleb 6. juulil

KESKNÄDAL

Ilmub aastast 1999

Hind 0,58 €

ISSN 1406-9083

Nr 24 (753) 22. juuni 2011

RAHVA POLIITIKALEHT

Indrek Tarand Eesti presidendiks!

18. juunil otsustas Keskerakonna volikogu esitada presidendikandidaadiks Euroopa Parlamendi parteitu saadiku Indrek Tarandi.

Tarandi poolt hääletas 94 volikoguliiget ning vastu oli 7 volikoguliiget.

Keskerakonna volikogu otsustas anda erakonna juhatusele volitused töötada kuu aja jooksul välja ning kahepoolselt allkirjastada Eesti Keskerakonna ja presidendikandidaat Indrek Tarandi vahelise ühisdeklaratsiooni, mis sõnastab poolte seisukohad Eesti ees seisvatele väljakutsetele.

KE

Fotomontaazh: Kesknädal

Juhtkiri

Ajaloo ja arengu keerukad ristteed

INDREK TARAND,
presidendikandidaat

Meil kõigil on siin saalis veidike kõhe, eks ole? Natuke ikka on. Teil sellepärast, et Keskerakonna juhatus on teinud volikogule ettepaneku kaaluda minu esitamist presidendikandidaadiks. Sest tuli ja vesi ei käivat kokku. Ja minul ka, sest paljud minu sõbrad küsivad minult: miks sa ennast Keskerakonnale maha müüa tahad? Esimene asi on fakt, teine kellegi soovunelm. Ja kõhe on hoopis sellepärast, et XXI sajandi teise kümnendi hakatuses oleme Eesti Vabariigis olukorra ees, kus juhtiv valitsuspartei ütleb implitsiitselt ja peaminister, kes äsja valiti vastaskandidaadita valimistel taas Reformierakonna esimeheks, eksplitsiitselt: „Ühe kandidaadiga valimised ongi normaalne demokraatia ja kahega on demokraatia simuleerimine!“
Selline olukord on kõhedusttekitav ning kodanikkond peab saama võimaluse arutleda ja otsustada, kas me oleme sellega nõus!
Tsiteerin Eesti Vabariigi presidenti Toomas Hendrik Ilvest, kes oma kõnes Isamaaliidu volikogule lausus: *„Konkureerivate presidendikandidaatide esitamine Riigikogus või valijameeste kogus ei sõltu teatavasti minu tahtest. Samuti pole ühele demokraatlikule riigile tõesti kõige loomulikum lahendus see, kui ühtki teist kandidaati augustis või septembris ei esitata. Aga eks ole sedagi fakti võimalik mitmeti tõlgendada. Olen Eestile elanud kogu oma elu. Poole sellest võõral maal oma vanemate juttudele ehitatud unistuses. Teise poole Eestit uurides, temast raadios rääkides ja hiljem erinevates ametites Eesti riiki teenides.“*
See on väga ilusti öeldud, presidendile vääriliselt. Minagi võiksin ütelda sõna-sõnalt sama, üksnes „võõral maal“ pean ma asendama sõnapaariga „okupeeritud maal“, mis vaimses mõttes on ju tegelikult üks ja sama asi.
Loomulikult võlgnen ma teile, volikogu liikmed, väikese enesetutvustuse.

Ma olen mõnikord elus sattunud ajaloo ja arengu keerukatele ristteedele.
1982. aastal tundus meile, esmakursuslastele, et aeg on meenutada Vabadussõda. Vähemalt võimaluste piires. Võimalusi teadaolevalt palju ei olnud. Küünla asetamine Julius Kuperjanovi hauale vallandas ajastule tüüpilised repressioonid. Kuid me jäime ellu. Isegi karastusime.
1988. aastal tundus meile, ennekõike ERSP-le, et tarvis on tähistada Eesti Vabariigi rahvusvahelist eluõigust kinnitava dokumendi – Tartu Rahu – aastapäeva. Järgnenud sovetlikke reaktsioone Tartus me teame kõik. Minu ema küsis mult tookord, et kas on vaja minna. Et nad ju viskavad su jälle ülikoolist välja. Panevad ehk vangigi… Vastus oli – on vaja! Tagantjärele targad olles me teame, kellel oli õigus.
1993. aastal soovisid Narva ja Sillamäe volikogud panna kahtluse alla Eesti Vabariigi territoriaalse terviklikkuse ning rahvusvaheline tähelepanu probleemikäsitlusele oli erakordselt kõrge. Mind saadeti eriesindajaks Narva, kus mul tuli nende probleemide lahendamisel oma osa mängida, ning me teame, et täna ei taha keegi selliseid anakronistlikke nõudeid esitada. Muide, arvake ära, kui palju veel oli soovijaid sellele ametikohale? Kui paljud soovisid riskida Eesti Vabariigi nimel? Õige, mitte keegi peale minu. Mina pakkusin narvakatele võimalust Eesti Vabariigiga korrektseks suhestumiseks. Ja neile, kes aru said, pakkusin ka sõbrakätt.
Kõike juhtunut pole tarvis meenutadagi. Kuid märkigem, et Eesti Vabariigi kodanike enamusele meeldisid avatud nimekirjad valimistel. Kuna avatuse tagasitoomine polnud võimalik muul moel kui Euroopa Parlamendi valimistel kandideerides, siis seda ka tegin. Tulime valelt teerajalt tagasi, ja sellest võitsid kõik!
Küsimus on – kas ka nüüd on ajalooline risttee? Kas presidendivalimised või lihtne ametissenimetamine? Eesti jaoks piisavalt oluline valik! Minu arvates küll.

Indrek Tarandi kõne sissejuhatus Keskerakonna volikogus 18. juunil. Täielik tekst www.kesknadal.ee

KESKNÄDAL

Peatoimetaja Urmi Reinde urmi@kesknadal.ee **6 274 583**
Poliitikatoimetaja Ivari Vee ivari@kesknadal.ee **6 274 573**
Uudistejuht Indrek Veiserik indrek@kesknadal.ee **6 274 571**
Toimetaja Tiit Maksim tiit@kesknadal.ee

Toimetus käsikirju ei tagasta. Kesknädalas ilmunud artiklid väljendavad nende autorite arvamust, mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Levi AS Express Post ja AS Eesti Post.
Lehte kirjastab MTÜ Vaba Ajakirjandus

NÄDALA NUPUD

Demokraatia Laaneti moodi

Viimasel poolel aastal on riigikogulane Kalle Laanet võtnud häälekalt sõna Keskerakonna siseelu teemadel. Ta on ette heitnud arutelu ja sisedemokraatia puudumist ning juhtkonna kehva kaadripoliitikat. Paraku on Laanet vaid virisenud, põgenenud vastutuse eest, pole käinud välja teisi lahendusi ja käitumisviise. Eelmisel nädalal Keskerakonna Saaremaa piirkonna aastakonverentsil (tegemist oli teise katsega, sest esimesel korral ei tulnud kvoorum kokku; eks ole seegi märk, kuidas juhtkond Saaremaal oma liikmetega tööd on teinud) sain näha siis seda, mida Laanet nimetab demokraatiaks, arvamuste paljususeks ja selle avaldamise õiguseks.
Kuulasin 20. juunil Kalle Laaneti intervjuud Rahvusringhäälingus Lauri Hussarile, kus ta korduvalt rõhutas äärmiselt olulisena, et erakonna esimehe valimistel kandideeriks Edgar Savisaare kõrval ka keegi teine ja et ühe esimehekandidaadiga valimised ei ole päris õiged. Ühe kandidaadiga ei toimuvat vajalikku diskussiooni. Põhimõtteliselt võib see ju õige olla, aga taas ei lähe Laaneti sõnad ja tegelikkus kokku. Saaremaa piirkonna konverentsil oli vaid üks kandidaat piirkonna esimehe kohale. Kahjuks ei esitanud Laanet mingit nägemust erakonna arengute kohta Saaremaal, arutelust rääkimata. Aga see selleks, Ansip ja Laar valiti oma parteikongressidel ju ka ilma vastaskandidaadita ära.
Minu jaoks aga oli tipp, kuidas käitus Laanet Keskerakonna noortekogu juhtidega, kui need piirkonna liikmetega suhtlesid ja kutsusid üles esitama erakonna esimehe kandidaadiks Savisaart. Laanet läks noorte algatusest paanikasse, pahandas nendega, rebis neilt käest allkirjalehed ja ähvardas, et kui te veel nii teete, siis...! Ma tean, et noortekogulased koguvad oma liikmetelt allkirju esitamaks erakonna esimehe kandidaadiks tänast esimeest Edgar Savisaart. See on iga erakonna üksuse ja liikme õigus, mida ei saa ega tohi keegi ära võtta ega piirata. Piirkonna juht Laanet ei lasknud Saaremaa keskerakondlastel oma seisukohta ja vaba tahet väljendada. Minu arvates tuli selline füüsiline takistamine ja paanika üksnes suurest hirmust, et piirkonna liikmed ei ole erakonna esimehe küsimuses Laanetiga ühte meelt, ja tegelikult ta seda teab. Kas nii käibki sisedemokraatia, arvamuste vaba väljendamine ja nendega arvestamine, mida Laanet mantrana meedias edastab? Hoidku kõigevägevam erakonda seesuguse „demokraatia“ eest!

Priit Toobal, Keskerakonna peasekretär

Milleks koprale testiikulid?

Kirjutasin järgneva oma kõne alusel, millega esinesin 15. juunil Riigikogu suures saalis seoses IRL-i ja Reformi tulumaksuseaduse muutmise eelnõuga.
IRL ja Reform soovivad tulumaksu 21 protsendilt alandada 20-le, kuid kavandavad seda muutust alates 2015. aastast – mis sisuliselt tähendab, et enne samal aastal toimuvaid parlamendivalimisi tahavad nad valijate silmis poliitilisi plusse teenida, samas kui järjekordse miljardi riigieelarvest haihtumine on siis juba järgmise, loodetavasti mitte tänase koalitsiooni peavalu. Mida see vägisi meelde tuletab? Üht lugu Leonardo di ser Piero da Vinci teosest „Bestiary. Kopraonu lugu“.
Nimelt pajatab Leonardo, et kopra – kuidas seda nüüd viisakalt öelda? – kopra testiikulid olevat väga väärtuslikud igasugu tõbede ravimiseks. Seepärast oli tol ajal isastel kobrastel üsna raske elu, sest neid jahiti halastamatult, et see mehele kõige tähtsam kehaosa ära võtta. Kuid nad leidsid väljapääsu. Nimelt, kui isane kobras nägi, et jahimehed on tal kannul, siis, et elu säilitada, näris ta oma „kellukesed“ endal otsast ära, jättis maha, et jahimees neid näeks, ja põrutas rahumeeli edasi. Nii säilitas ta elu.
Kuigi… On see siis ka mingi elu?
Aga mis juhtus siis, kui ennast juba kastreerinud isane kobras jälle jahimehega kohtus? Siis, nagu selgub teistest keskaja allikatest, viskus ta pikali maha ja pööras selili. Noh, näitas jahimehele, et midagi väärtuslikku tal enam pole.
Nii ka IRL-i ja Reformierakonna koalitsioon. Et kõigile hea näida, hammustab ta pidevalt enda juhitavalt Eestilt testiikuleid otsast ära. Selleks, et mingil ajal selili pöörata ja näidata valijale, et on täitnud kõik oma populistlikud ja riigile äärmiselt kahjulikud lubadused.

Mihhail Stalnuhhin, Riigikogu liige, Keskerakond

Edgar Savisaar ja Jüri Ratas käisid Kultuurikatlas

Tallinna linnavalitsuse teatel külastasid Tallinna linnapea Edgar Savisaar ja endine linnapea Jüri Ratas 8. juunil Kultuurikatelt, kus koos teiste teatrisõpradega vaatasid Kultuurikatla uue lavastusprojekti – Aleksandr Pepeljajevi „Tantsiva torni“ – esietendust. Pepeljajev on Vene tantsuteatri lavastaja, kes viimasel kümnendil on pälvinud rahvusvahelist tähelepanu. Näiteks tema „Luikede järv“ Von Krahli Teatris (valmis koostöös Peeter Jalakaga) võitis 2004. aastal USA-s nimeka *Bessie* preemia. (*Wikipedia*)

HIIBUSE NÄDAL

Indrek Tarandi kandideerimisest võidavad kõik

Edgar Savisaare kõne Keskerakonna volikogus 18. juunil

Äsja läks Riigikogu suvepuhkusele, jõudes veel vastu võtta kodualuse maamaksu ärakaotamise seaduse. Meie olime selle seaduse suhtes skeptilised. Muide, mitte ainult meie. Ka näiteks vana isamaaliitlane Jüri Adams kirjutas EPL-is väga õigesti, et maamaksu kaotamine lõikab läbi nabanööri omavalitsuse ja selle elanike vahel. Kahjuks ei kuulatud teda enam selles parteis pärast seda, kui Res Publica on Isamaa üle võimust võtnud ega arva vanadest isamaaliitlastest ega nende seisukohtadest enam midagi. Adamsil on aga kindlasti õigus – et just omavalitsuste ja eelkõige Tallinna iseseisvuse vastu oligi see maksukaotus mõeldud.

Tallinn viis seepeale lihtsalt läbi hädatapmise (hädamanöövri): maamaks elamutele kadus ning ärimaadele tõusis kohe. Me olime juba ükskord sunnitud pealt vaatama, kuidas valitsus oma pealinna õõnestamiseks kaotas terves Eestis müügimaksu. Enam me ei jäänud lihtsalt ootama, kui Eesti suurimalt omavalitsuselt röövitakse ka maamaks. Tallinna eelarve on erinevalt riigist tasakaalus nii täna kui ka homme, ja me ei saanud enesele lubada, et see kunstlikult tasakaalust välja viiakse.

Aga loomulikult võitlesime Riigikogus viimase võimaluseni, et korrusmajade elanikud ei peaks kinni maksma suuremate kruntide omanike maamaksu. Muidugi võiks president Ilves põhiseadusele mittevastava seaduse ka Riigikogule tagasi saata, kuid, ausalt öelda, ma ei usu, et ta seda teeb – ta ei söanda rikkuda enda tagasivalimise diili koalitsiooniparteidega.

Keskerakonna siseelust

Meie vastased tahavad, õigemini, tänase seisuga võib öelda juba minevikus – tahtsid sundida Keskerakonda tegelema ainult siseküsimuste lahkamisega. Mis seal ikka keerutada, loodeti ju niiviisi terve suvi mööda saata Savisaare grillimisega oma partei mahlas. Esimene eesmärk oli eemaldada Keskerakond muust poliitilisest debatist. Et valitsus saaks rahus Eestit hävitavat kurssi ellu viia. Keskpikk eesmärk oli Keskerakond päriselt areenilt kõrvaldada. Järgnenuks Keskerakonna valijate marginaliseerimine.

Kogu poliittehnoloogilise aktsiooni taga oli Rahvaliidu hävitamise õppetund. Mis kahjuks õnnestus manipuleeritava meedia ja kohtukulli abiga ning mõningate kodukasvanud karjeristide toel liigagi hästi.

Nõiaprotsessidesse sattunud Villu Reiljan tegi vea, kui seadis enda asemele erakonna ette liiga kogenematud juhid. Karel Rüütli & Co ei pidanud välissurvele ja ahvatlustele kuigi kaua vastu, ning nii see erakond pärast Reiljanit noorte poiste kätega lammutatigi. Enam pole isegi väga oluline, kes sai sealt suurema tüki – rahvaliitlasi jagus kõikidele Riigikogu erakondadele.

Meile on oluline, et Keskerakonnaga on üritatud teha sedasama. Ja võite olla kindlad, et need katsed jätkuvad. Kuid on selge, et selleks korraks on meie vastaste rünnakuhoog segi paisatud. Viimastel päevadel on Reformierakonna peaideoloog Rain Rosimannus „Glorias“ koos oma nõuandjatega joonud ära lõputul hulgal punast veini, et mehi taas üles rivistada, aga seni tulemusteta.

Presidendivalimistest

Meie käik ei olnud üllatuskäik. Indrek Tarand rääkis mullu detsembris täiesti avalikult presidendiks kandideerimisest, näiteks roheliste valimiskonverentsil esinedes. Seda ei tahetud märgata. Pärast Riigikogu valimisi unustati see sootuks, kui kolm erakonda kuulutasid, et nende kandidaadiks on Ilves. Ansip ja Lauristin ja Herkel seletasid halva mängu juurde vilava pilguga, et demokraatia käivat küll ka ühe kandidaadiga.

Reformierakonna staap oli juba enesele puhkused broneerinud ning oldi täiesti kindlad, et augustis jääb üle ainult Ilves presidendiks vormistada. IRL ja sotsidki olid valdavalt leppinud teadmisega, et teist kandidaati pole. Ja oh seda sagimist, kui sel esmaspäeval ilmus Keskerakond välja Tarandiga.

Gräzin, just nimelt seesama Ringhäälingunõukogu liige Igor Gräzin, kuulutas teisipäeval „Aktuaalses kaameras“, et presidendikandidaat Indrek Tarand (tsiteerin) „...on eikeegi“. Samal õhtul TV3 uudistes leidis Gräzin, et Tarand siiski on keegi, nimelt ta olevat „kommunist“... Reformistaabis valitses paanika.

Esimene panus tehti ignoreerimisele. Postimees kaotas mõneks päevaks sel teemal täielikult kõnevõime. Ei juhtkirja, repliiki ega kommentaari. Mis on arusaadav. Arusaamatuks jäi, miks olid sama ehmunud ilmega ka mõned keskerakondlased meie hulgast.

Kolmapäeva õhtul võttis lõpuks Delfis sõna Andrus Ansip, kuulutades, et KÕIK reformierakondlased toetavad Ilvest ja pikemalt ei taha ta Tarandi teemal rääkida. Ilmselt on võimupartei staapigi jõudnud kõhklused kohtadelt, ning seepärast pidi esimees ütlema, kuidas on õige.

Esimesena toibus Ilves ise, kes tervitas Tarandi kandideerimist. Ilvese eel SDE esimeheks olnud Europarlamendi saadik Ivari Padar pidas seda Tarandi tõsiseks sammuks, ka Urve Palo esines tasakaalukalt. Ja kui Ilvese õukondlane Juku-Kalle Raid, Riigikogu liige, esindas IRL-i paanikaosakonda, siis Tõnis Lukas andis juba oluliselt tasakaalukamaid kommentaare.

Tarand kui mitteparteiline alternatiiv

Muide, vist küll esimene parteisse mittekuuluv riigipea kandidaat kogu iseseisva Eesti ajaloo vältel enne ja pärast Lennart Merit.

Kui Ilvese eelmisel ametissevalimisel oli üheks argumendiks tema tugev tulemus Europarlamendi valimistel, siis Tarandil on see tulemus veelgi tugevam. Ta oli valitud Eesti Kongressi liikmeks. 2002. aastal oli Indrek Tarand ka sotsiaaldemokraatide (toonaste Mõõdukate) Tallinna linnapeakandidaat. Kuid läbilöögiks olid muidugi eurovalimised üle 100 000 häälega. Üksi sai Tarand ligi samapalju kui erakondade kategoorias võitnud Keskerakond. Ja ligi 30 000 häält rohkem, kui Ilvesel 5 aastat varem.

Tarand oleks ühiskonnaellu tagasipöördumise sillaks võimuparteide ja mõnikord ka meie ning sotside poliitikast heitunud rahvaosale.

Seejuures kartmata, et Tarandil puuduks side erakondadega. Ta perekondlik taust ning ametniku- ja poliitikukarjäär on loonud tema ja erakondade vahele piisava sideme. Tarand ei pea kandideerimisel poliitiliselt ümber kehastuma kellekski teiseks. Ei pea ennast maha salgama. Ta läheb võitlusse, ja ma usun, et võidab sellena, kellena teame teda meie, teavad teised erakonnad ja teab terve Eesti.

Tarand on sündinud ja kasvanud Eestis. Te kõik teate tema isa, ema, onu, venda, isegi vanaema. Tal on esimene abikaasa, kolm last.

Eelmisel korral, kui Keskerakond toetas Arnold Rüütlit, oli poliitbroilerite üks temavastane argument, et Rüütel on liiga vana. Kuigi Rüütli tervis on heas korras tänaseni, mida pole saanud kahjuks alati öelda temast noorema Ilvese kohta.

Nüüd me seame üles Ilvesest noorema mehe, kes peaks oma esimest juubelit alles riigipea ametisse saanuna.

Ja juba me kuulemegi poliittehnoloogide poolt erakondlastele ette antud jutupunkte, kuidas Tarand olevat liiga noor, nagu kuulutas reformierakondlane Rait Maruste Delfile; tema õige aeg näikse tulevat kunagi siis, kui Ilves on oma teise aja ja Kallas vähemalt esimese aja Kadriorus ära istunud... Et siis saaks keegi jälle öelda, et *muidu hea mees, aga .... selleks tööks juba liiga vana, saate isegi aru.*

Juba on hakatud rääkima, isegi süüdistaval toonil (Sulev Valner, EPL), et Keskerakond tahab hääli Ilvese tagant üle lüüa. Ja et justkui ausam olnuks Keskerakonnal esitada Keskerakonda kuuluv kandidaat.

Ma ei pea siin sellist jama pikemalt kommenteerima. Ei esitanud Reformierakond ega IRL nende oma parteidesse kuuluvat kandidaati, kuigi tahtjaid neil ju jagus. Ütlen veelkord, et praeguses seisus ei vastandu Keskerakonna esitatav kandidaat Ilvesele, vaid Ilvesel endal tuleb hakata rahvale seletama, mis tunne on tal parteide tagatubades kokku lepitud kandidaadina minna kandideerima parteitu rahvalemmikuga.

Tarandi poliitilises minevikus on vähemalt üks probleem

See on kuus aastat tagasi tema seljas olnud särk natsilembese kirjaga „Kommarid ahju!“. Tarand peab sellele probleemile vastuse leidma. Loodan, et ta saab aru ja kahetseb seda episoodi. Sest nii nagu meie kõik oleme rõõmsad Eesti vabanemise üle kommunismist 20 aastat tagasi, ei lepi vähemalt Keskerakond ka 70 aasta taguse natsiretoorikaga. Mäletame Balti ketti, kus sirp ja vasar ning haakrist olid üheskoos vihatuimad märgid. Meie eitav suhtumine totalitaarsetesse režiimidesse ja nende retoorikasse pole muutunud.

Muide, ma pean ütlema, KE juhatuses ei tulnud Tarandi presidendikandidaadiks esitamise otsus kergelt. Aga ka SDE vaimne ema Marju Lauristin on möönnud, et Ilves pole suutnud end tõestada paljudele arvamusliidritele, poliitikutele ja ühiskonnale. Ja ka IRL polnud Ilvest oma volikogul toetades sugugi üksmeelne. Keskerakond on demokraatlik erakond, kus võib olla ka Tarandi vastu ja Ilvese poolt. Me pole Reformierakond, kus juht teab ja kinnitab kõigile, et Ilvese taga on nende erakond 100-protsendiliselt.

Ja ikkagi arvan, et Tarand on Ilvesest parem

Tarand on parteitu, kuid Euroopa Parlamendis kuulub ta Roheliste/Euroopa Vabaliidu fraktsiooni, mille tegevuse põhisuunad sobivad kokku ka Keskerakonna põhimõtetega. Loetlen vaid mõne selle fraktsiooni poliitilised eesmärgi: solidaarsus ja inimõiguste tagamine kõigile, sh EL-i mitte kuuluvatest maadest pärit inimestele; ühesuguste õiguste ja võimaluste ning ka kultuurilise ja keelelise mitmekesisuse tagamine; poliitilises otsustusprotsessis ja tööturul naistele võrdsuse tagamine; välispoliitika, mis eelistab probleemide rahumeelset lahendamist, mitte sõjalise jõu kasutamist.

Tarand peab Eesti põletavaimaks probleemiks, nagu meiegi, tööealiste inimeste massilist väljarännet.

Tarand oskab ja kasutab suhtlemisel kõiki suuremaid kohalikke keeli. Ta on võimeline suhtlema ka Eestis elavate mittekodanike ja teiste riikide kodanikega vahetult neile arusaadavas keeles. Sest ta on ka nende riigipea.

Tarand on kinnitanud meile, et ta ei pea õigeks kuulutada enne valimisi, keda riigipea valitsusse lubab ja keda mitte. Eriti vajalik on see kontekstis, kus Ilves isegi IRL-i volikogus esinedes samastas end kõikide teiste Riigikogu erakondadega peale Keskerakonna.

Meie käest küsitakse ikka, et mida keegi sellest võidab või kaotab? Kusjuures praegu on tõepoolest selline ebatavaline seis, kus Tarandi kandideerimisest võidavad kõik. Ilves saab debati, mida ta vähemalt sõnades on soovinud. Tarand tõuseb jälle esiplaanile. Keskerakond on juba näidanud, et presidendivalimistel ei saa meid ignoreerida. Et ilma meieta ei saada hakkama!

Tarand saab Riigikogus (ja kui seal ei osutu valituks, siis valijameeste kogus) hääli ka koalitsioonist, eelkõige IRL-ist. Aga ka opositsioonist lisaks Keskerakonnale sotsiaaldemokraatide seast, kus Tarandit võivad toetada eelkõige endised rahvaliitlased ja ekskeskerakondlased, kuid miks mitte ka põlissotsid.

Presidendivahetus tooks kaasa paradigma muutuse

See oleks tõesti uus algus Eesti poliitikas. Loodetavasti pööraks Eestis sündinud ja kasvanud riigipea riigi taas näoga oma rahva poole. Uus riigipea võiks ületada liiga laiaks kärisenud lõhe erakondade ja rahva vahel.

Ja ma tõesti loodan, et just valimiskogust hakkab lahenema ka vastasseis omavalitsuste ja valitsuse vahel. Riigikogus presidenti tehes poleks selleks lootustki.

Keskerakond ei saa ega tahagi Tarandile ette kirjutada konkreetseid samme tegevuseks presidendina. Aga ma tunnistan, et mulle väga imponeeris Läti uue presidendi Berzinši esimene pöördumine rahva poole, milles ta vabandas kõigi ees, kes on olnud viimastel aastatel sunnitud Lätist majanduslikel põhjustel lahkuma. See on vähim, mida ka Eesti uus riigipea praegu teha saaks.

Väljarännu põhjuste kõrvaldamine peab olema ka Eesti uue presidendi peateema kogu järgmise viie aasta jooksul. President peab hoidma riiki kursil, mis jätaks inimestele võimaluse oma kodumaal väärikalt toime tulla. Kui ta seda ei suuda, siis ei päästa meie rahvast hääbumisest ka valitsuse mis tahes vanemahüvitised ega presidendi üksikute talentide tagasimeelitamine.

Eestlased hääletavad jalgadega nii Eesti erinevate omavalitsuste vahel liikudes (tullakse valdavalt keskerakondlikku Tallinnasse) kui ka riigist üldse lahkudes (valdavalt siirdutakse astmelise tulumaksuga riikidesse). Kestvalt negatiivne rändesaldo on halastamatu, aga õiglane hinnang terve Eesti riigi poliitikale – meie riik pole tulnud toime. Kusjuures me ei tunnista seda iseendalegi, kuuldes järjest juttu Euroopa parimast makromajanduslikust tasakaalust. Kaua võib!?

Vaene Gräzin, Tarand keeras Kreeka-puhkuse nässu!

Ehmatanud reformist Igor Gräzin potsatas maapeale, kuna üks Eesti reisifirma läks pankrotti, mees ei saa Kreekasse reisida ja tema makstud 2000 eurot jäi pankrotipessa. Nüüd muretseb kogu valitsusmeedia sellepärast, kas vaene riigikogulane ikka saab oma rahad tagatisrahast tagasi.

Gräzini partei ametliku jutu põhjal on ju Kreeka riik kui mitte pärispankrotis, siis pankrotiohus kindlasti.

Gräzin on kuri Eesti tarbijakaitse peale, et miks see ei hoiatanud kliente pankrotiohus firma eest. Kuid Gräzin tahtis ju reisida pankrotiohus riiki, ise samal ajal tervet Eestit selle eest hoiatades.

Muide, presidendivalimiste kontekstis olid Gräzini reaktsioonid Tarandi ilmumisele kõige krõbedamad. Asi selge – kogu puhkuseplaan oli poliitilise olukorra muutumisega sassi keeratud. Reisifirma pankrotti tuleb ses kontekstis lugeda Gräzinile osaks saanud “lisaboonuseks”. Ja kas keegi teab kedagi, kes arvaks, et Gräzin pole antud olukorras ise oma “õnne” sepp.

Ja lõpuks – mida teab kogu Reformierakond tarbijakaitsest? Kus on nende 12-aastase järjepideva võimu jooksul vastu võetud vastav seadustik? Rumeenia järel on meil siin maailma suurimaid hinnatõuse, mis on ju suuresti põhjustatud tarbijakaitse jõuetusest. **Kn**

Isamaaliitlasest roolijoodiku Tsahkna vassimised

11. juunil jäi Isamaa ja Res Publica Liitu kuuluv Riigikogu liige, endine IRL-i peasekretär Margus Tsahkna Pärnus autoroolis politseile vahele alkoholijoobes. Ta ise ütles, et tegemist olnud tavapärase suveõhtu tähistamisega ja, üllatusüllatus, politsei tuvastas tal hommikul alkomeetriga 0,28-promillise jääknähu. Paar päeva hiljem selgus, et roolijoodikust Tsahkna valetas. Tegelikult oli tema joove olnud üle 0,5-promilli, mida nüüd jääknähuks küll raske nimetada. 17. juunil Eesti Karskusliidu aastakonverentsil aukülalisena sõna võtnud IRL-i tipp-poliitik veetis siis vaid mõni päev varem nõndaviisi „sõpradega suveõhtut“.

Mida arvab selle kohta Isamaaliidu veteranpoliitik ja aukohtu esimees Trivimi Velliste, kes ise ju ka Pärnu kandis valimistel pikki aastaid oma hääled kogunud?

Tulvistest Tarandini

Keskerakonna Läänemaa piirkond oli just asumas erakonna juhtkonda veenma, et avatud ühiskonna kui mõtteviisi päästaks Eestis endine Tartu Ülikooli rektor Peeter Tulviste kui Keskerakonna presidendikandidaat ning Postimees on juba jõudnud põgusalt meie algatustest ka kirjutada. Poliitikas loeb aga kiirus ja kokkulepete pidavus, seepärast seisab täna meie ees Indrek Tarand.

JAANUS KARILAID
Keskerakonna Läänemaa piirkonna esimees

Nii nagu Edgar Savisaar
läheb poliitikaajalukku oma Riigikogu valimistulemusega, nii läheb seda ka Indrek Tarand oma 2009. aasta Europarlamendi valimistulemusega. Tulviste tõsine akadeemilisus oleks võib-olla tõesti meie tänasele avalikkusele liiast. Nii et meie ees seisab Tarand, kes peab lisaks kõigele taluma veel ka Juku-Kalle Raidi õllepurkide kolinat ja silmale nähtamatuid EÜS-i rapiiritorkeid. Seda pole üldse vähe ühele lihtsurelikule, kui vaatame veel ka Reformierakonnast välja paistvat kibestumust ja raevu.

Ma kindlasti ei tulnud kõnetooli,
et lihtsalt öelda: ka kõige suurem ketser võib olla kiriku liitlane, kui ta teenib püha eesmärki. Me ei peaks keskenduma lause esimesele poolele, vaid sellele, mis on meie tänane ühine püha eesmärk. Ja püha eesmärk on täna demokraatia kui valitsemisvormi päästmine Eestis. Küsimus pole täna pelgalt Indrek Tarandi persoonis. On kindlasti aegu, kus ta on suurendanud poliitilist sallimatust, ning teisi aegu, näiteks Europarlamendi valimised, kus ta on suurendanud sallivust ja usku oma riiki ja rahva tahtesse. Oleme koos selles poliitilises hetkes, kus me saame tuua otsustamise rahvale lähemale. Liiga palju on käegalöömist, sest see pole justkui võimalik. Juba viimased päevad näitavad, et debatt pakub ühiskonnale vajalikku lisandväärtust. Stambid on purunemas!

Reformierakonna parteiliidrid
arvavad, et nende parteiliikmed on tühised etturid ja rahvas on rumal, kes keerab oma pea sinna, kuhu nemad käsivad. Neile omase autoritaarsusega väidavad nad meile alati, et Eestis mingeid muid võimalusi pole – peale reformierakondliku diktatuuri. Seda nimetavad nad peenelt rahva demokraatiaks. Põhilisi demokraatialiike ongi ühiskonnateadlaste arvates kolm – liberaalne, sotsiaalne ja rahva demokraatia. Seda viimast on veel Hiinas, Vietnamis, Kuubal. Keegi meist ei taha, et üks EL-i liige sarnaneks just nendega. Me näeme, milline on meie tänane rahva demokraatia – kõigepealt sõimab Reformierakond näo täis uuel presidendikandidaadil ja siis tema esitajatel. Järgmine sõimamisobjekt on reformierakondlastel Tarandi valija.
Miks siis Keskerakond võtab endale missiooni olla suuremeelne? Meie kohustus on talluda Eesti demokraatia konnasilmadel, kuni need kaovad. Ärgem tüdinegem nendel tallumast!

Rahvusringhääling
on peaministripartei käes, Riigikohtu juhtimine peaministripartei käes. Me näeme, et võimude lahusus on Eestis täna tühi mõiste. See ei tööta! Valitsusele ebamugavad institutsioonid on ära nuditud. Kahjuks soovitakse seda teha ka presidendi institutsiooniga. Meie jaoks on demokraatia tähtsam kui isikliku võimupüramiidi ehitamine, sest kui Indrek Tarand peaks saama presidendiks, siis oleme teadlikud, et oma meeskonna moodustaks ta mittekeskerakondlastest. Meil ei tekiks presidendi institutsiooni juures oma Balti eriõigust. Küll on aga Ansipil täna Kadrioru lossis oma Balti eriõigus. See tähendab, et Tema tegemisi ei tohi keegi segada.

Me eeldame, et Indrek Tarand
on Euroopas kasvanud kõrgemale *show*-mehe imagost, ja kuigi juhtivad reformierakondlased on nimetanud teda kommunistiks ja eikeegiks ja inimeseks, kellega keegi ei arvesta, siis Läänemaa keskerakondlased usuvad, et Indrek Tarand käitub tema 101 000 valija kohaselt ning pingutab kandidaadina maksimaalselt lõpuni. Siiralt ja väärikalt. Meie usk põhineb nendel eeldustel. Indrek Tarandil on võimalus seda kinnitada või ümber lükata.
Mina annan oma toetushääle talle, olles teadlik nendest eeldustest ja ka võimalikest riskidest. On kaks teed: kas Indrek Tarand on avatud ühiskonna patrioot või ta murdub reformierakondliku klikidemokraatia surve all.
Anname Eestile võimaluse.

Kõne Indrek Tarandi toetuseks Keskerakonna volikogul 18. juunil, täispikk variant.

Maamaksuvabastuse inimesed

Eelmisel neljapäeval surus valitsusliit läbi kohalike omavalitsuste tulubaasi vähendava seadusemuudatuse, millega 2013. aastast vabastatakse kodude omanikud maamaksust. Arvestades eelnevatel aastatel kodude omanike ja kõigi tarbijate kaela veeretatud maksude ja aktsiiside tõstmisi, on seekordne maksuleevendus peenraha. Sellegipoolest kavatseb Isamaa ja Res Publica Liit esitleda seda oma valimislubaduse „Kodukulud alla!“ realiseerimisena ja kulutab varsti algavale reklaamikampaaniale 40 000 eurot (625 tuhat krooni).

VIRGO KRUVE
ettevõtja

Isamaa ja Res Publica Liit on konservatiivse erakonnana määratlenud ennast kinnisvaraomanike kaitsjana. Omandireformi läbiviijana seadsid isamaalased kõrgeimale kohale kunagiste omanike ja nende pärijate õiguse omandile (kinnisvarale ja maale) ning lasid sada tuhat sundüürnikku välja tõsta nende kodust.
Iseseisvuse taastamise algusaegadel oli omandiõigus tähtsam kui üürnike põhiseaduslik õigus kodule.

Loogilise jätkuna sellele toimus omandiõiguse kaitsjate koondumine 1999. aastal loodud Eesti Õigusjärgsete Omanike Liitu, mis 23. mail 2006 nimetati ümber Eesti Omanike Keskliiduks. Lisaks nimele muutusid ka juhid, kelle hulka tulid praeguseni seal püsivad Urmas Reinsalu, Rein Kilk ja Priidu Pärna, kes kõik on ka Isamaa ja Res Publica Liidu liikmed. Reinsalu ja Pärna kandideerisid 6. märtsi Riigikogu valimistel, saades vastavalt 5055 ja 497 häält. Koos 2009. aasta kevadel liitunud poliitik Ken-Marti Vaheriga (IRL), kes kogus 5412 häält, oli Eesti Omanike Keskliidul parlamendis lausa mitu saadikut.
Ometi on MTÜ juhtidena lausutud lubadused täielikult ära unustatud IRL-i fraktsiooni toolil istudes ja vajutatud nuppu maksutõusude poolt.
Raske on eristada, millist maski need poliitikud parajasti kannavad.

Omanikekampaaniad
Eesti Omanike Keskliit on algatanud kampaaniaid kodukulude alandamiseks, aga need on põimunud poliitikute valimislubadustega. Keskliit läks Tallinna Vee tariifide vastu kohtusse, aga selle firma olid linna omandist erastanud just isamaalised poliitikud, sest eraomand on kõrgeimal kohal. Järgnes „Monopolidele hinnapiirangute kehtestamise seadus“, millega kütte- ja veeteenuste üle järelevalve korraldamine võeti omavalitsustelt ära ja anti Konkurentsiametile, mis teatavasti allub majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Partsile (IRL). Kõrged küttekulud oleksid jäänud väiksemaks, kui IRL-i saadikud ei oleks toetanud kaugkütte käibemaksu tõstmist 5%-lt 20%-le ega maagaasile aktsiisi kehtestamist 367 krooni või 23,46 eurot 1000 kuupmeetri eest.
Kinnisvaraturu kõrgajal laenu võtnute jaoks tehti „Võlgade ümberkujundamise ja võlakaitse seadus“, kuid sellest ei ole kodude sundmüüki paneku kaitset ja suurimaks võitjaks osutub Avo Viiol, kes on Kultuurkapitalist varastatud 8,4 miljonist kroonist tasunud alla 30 tuhande ja pääseb ülejäänu tasumisest.

Kodualuse maamaksu kaotamist nõudis keskliit kui kodu austamist, sest eraomand on kõrgeimal kohal ja inimene on selle endale välja ostnud. Neid toetasid IRL-i poliitikud, kes tegid sellest oma 2009. aasta valimisloosungi. Ettepanek oli saanud seaduseks 10. juunil 2009, kui „Maamaksuseaduse muutmise seadus 459 SE“ sai 62 poolthäält, sealhulgas Vaheri ja Reinsalu omad.
Lisahääled andsid Eestimaa Rohelised, kes lootsid omale kliimaagentuuri rahasid. Keskerakond, Rahvaliit ja sotsiaaldemokraadid ei hääletanud. Seadusega muudeti maamaksuseadust nii, et „Kohalik omavalitsus võib vabastada maamaksust maa omaniku või käesoleva seaduse §-s 10 sätestatud maakasutaja tema kasutuses olevalt elamumaalt linnas kuni 0,3 ha või vallas kuni 1,0 ha ulatuses, kui sellel maal asuvas elamus on maksumaksja elukoht vastavalt rahvastikuregistrisse kantud elukoha andmetele“.
Omavalitsused ei kiirustanud oma tuludest loobuma ja poliitiline mõju oli väheldane. Harku vallavanem Kaupo Rätsepp (IRL) sai selle eest vastu Eesti Omanike Keskliidult tiitli „Koduomaniku sõber 2010“.

Koduomanike maksutõus
18. juunil 2009 kell 15:41

Kas soomlased sa

Paljude arvates ei vasta Soome uue valitsuse koosseis, ennekõike valitsusprogramm, viimastel valimistel rahva antud mandaatidele. Mõnigi ajaleht ja kommentaator on seisukohal, et Soome teeb selge pöörde vasakule, kuigi 17. aprilli valimistel sai kõige rohkem hääli Soome Koonderakond *Kokoomus*. Valimiste suurim võitja oli tegelikult Põlissoomlaste partei.

ENN EESMAA
Riigikogu väliskomisjoni aseesimees

Mõjuvõimas *Iltalehti* pealkirjastas valitsuse ministrite nimekirja ning valimisprogrammi analüüsiva artikli valimised võitnud erakonda selgelt solvavalt – „Sotsialistlik manifest“. Vähe sellest, fotomontaaži teel oli tulevane peaminister Jyrki Katainen kujundatud Che Guevaraks! Seega poolametlik, kuuest erakonnast koosnev vikerkaarevalitsus on rõhuvas enamuses ju paremparteisid toetavate valijate meelehärmiks pöördumas pigem punavalitsuseks.

Jutta Urpilainen – esimene naine rahandusministri ametikohal
Küllap peagi kuuleme ka eestipärast arvamust, et Jyrki Katainen on Jutta Urpilaineni valitsuse peaminister. Tõsi ta ju on, et Soome Sotsiaaldemokraatliku Erakonna liider, tulevane rahandusminister, esimene naine sel üliolulisel ametikohal Jutta Urpilainen teatas isegi, et valitsusprogramm on tugevasti sotside nägu. Nad said kokku kuus ministriportfelli, nende seas veel olulised välis- ja haridusministri vastutuse. Silma torkavad uued ja laiemale üldsusele üsna tundmatud näod sotside ministrite nimekirjas. Erandiks on loomulikult veteranpoliitik ja kogenud välisminister Erkki Tuomioja, kes Soome parlamenti valiti varem, kui Jutta Urpilainen ning vastloodud elamu- ja kommunikatsiooniministri ametit pidama asuv Krista Kiuru sündis või veel üks algaja minister, tänase Eduskunna liige Maria Guzenina-Richardson käima õppis. Ministriametis kogenematu on ka Jukka Gustafsson, kes asub juhtima Haridusministeeriumi. Lauri Ihalainen on seevastu soomlastele väga tuntud ja paljude poolt tunnustatud endine ametiühinguliider, kellest nüüd saab üsna loogiliselt tööminister.

Soomes on omavalitsused pühad
Koonderakonna ministritest on üllatusnimesid hoopis raskem leida. Praegune haridusminister Henna Virkkunen hakkab haldusministrina tegelema Soome kohalike omavalitsuste probleemidega. See on ühtviisi keerukas, kuid ka lihtne ülesanne, sest Soomes on kohalikud omavalitsused pühad ning riik nende tegevust poliitilistel kiusupõhjustel ei piira.
Kindlasti tekitab paljudes soomlastes protesti karismaatilise välisministri Alexander Stubbi nimetamine väliskaubanduse ja Euroopa asjade ministriks, milleks sisulist põhjust on küll raske näha. Sedavõrd oluline töömaa ootab seda kõrgelennulist noort meest uueski valitsuses ees. Ta ise on kinnitanud, et temast saab Soome ajaloo kõige euroopameelsem minister. Stubb on kindlasti kõva kandidaat ka Soome järgmiseks Euroopa Liidu volinikuks pärast eurovalimisi aastal 2014.
Ühena vähestest jätkab oma tänases ametis sotsiaal- ja tervishoiuminister Paula Risikko, mitmekordse ministrikogemusega Jyri Häkämies on sedakorda majandusminister. Uus nimi valitsusnimistus on pankuriminevikuga Jari Koskinen, kellest saab Soome jaoks

Kuigi vaesemate soomlaste maksukoormust tahetakse vähendada, tõuseb riigis alkoholi ja tubaka ning paljude meelehärmiks ka kütuse aktsiis, mis ühele Põhjala riigi rahvale on kulukas.

e reklaami maksavad ise kinni

JURIST AITAB LK 4
Üürniku ja üürileandja õigused
MURE LK 5
Välja tänava elanikud võitlevad kerkivate korterelamute vastu

KODUOMANIK

EESTI OMANIKE KESKLIIDU HÄÄLEKANDJA

naks rõhub kõiki!

Üüritulult peaks saama üürikulusid maha arvata

„Omanike Keskliit leiab, et avalik sektor ei tohika karistada inimesi, kes on otsustanud soetada oma kodu. Vas-

KÄSI PESEB KÄTT: Eesti Omanike Keskliidu häälekandja "Koduomanik" saab raha IRL-i juhitud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumilt. Leht toodab valimistel hääli IRL-i poliitikutele.

hääletasid Reinsalu ja Vaher koos 54 valitsusliidu saadikuga seaduseelnõu 511 SE poolt, mille pealkiri oli „Riigi 2009. aasta teise lisaeelarve seadusega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus", kuid tegelik sisu maksutõusude pakett koos riiklike hüvitiste vähendamisega.

Käibemaksuseaduses asendati § 15 lõike 1 ja 7 sõnad "18 protsenti" sõnadega "20 protsenti", ning see tähendas automaatselt kõigi teenuste ja kaupade 1,6% võrra kallinemist.

Lisaks kütte, vee ja käibemaksu tõstmisele on valitsusliidu poolt kehtestatud kõrgemad aktsiisid elektrile ja kütustele. Bensiiniaktsiis on võrreldes 2007. aastaga tõusnud 36%, mille tulemusel on tõusnud kõik teised hinnad. Aktsiis ja käibemaks moodustavad üle 50% kütuse hinnast ja valitsus saaks nende vähendamisega hindu alandada. Samamoodi on elektrienergia muutunud poole kallimaks ja uus maksutõus ootab jälle ees. Alates 1. augustist 2011 tõuseb võrguteenuste hind keskmiselt 0,39 senti/kWh, mis suurendab elektritarbija igakuist arvet keskmiselt 6%.

Infovoldikud riigi toetusrahadega

Kuidas on käitunud nende, kodukulusid tõstvate otsuste järel majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Parts?

Tema ei ole Eesti Omanike Keskliidus ega saa kasutada seda MTÜ-d oma kampaanias. Ta kasutab ära oma ametialast positsiooni ja laseb 19 173 euro eest trükkida tallinlastele 280 tuhat Kredexi voldikut, mis räägivad kortermajade soojustamise vajadusest. Seda kõike tehakse juhtumisi kaks kuud enne valimisi ja küsimusele maksumaksja raha eest endale valimiskampaania tegemisest vastab Juhan Parts:

"Informatsioon peab inimestele kohale jõudma, see peab olema mingi persooni poolt kantud. Me ei saa sinna ju panna mingit möldrit või ametnikku" (EPL 26. jaanuar 2011 „Riik saatis tallinlastele Partsi infovoldiku").

Eesti Omanike Keskliit sai 2008. aastal Juhan Partsi ministeeriumist 2,4 miljonit krooni, et läbi viia „Kinnisvaraomanike õigusteadmiste süvendamise" projekt. Organisatsiooni toimimiskulud moodustasid sellest 1,2 miljonit (palgakulu 820 tuhat). Teine pool kulus kommunikatsioonile ja liikmeteenustele: infomaterjalide tootmine 250 tuhat, liikmekommunikatsioon 250 tuhat, kodulehe arendus 120 tuhat, välissuhtlus 40 tuhat, teadete avaldamine 20 tuhat, üleriigilised üritused 150 tuhat, õigusaktide analüüs 60 tuhat, liikmekaardi projekt 250 tuhat, nõustamisprojektid 60 tuhat.

2009. ja 2010. aastal oli riigieelarves MTÜ Eesti Omanike Keskliit toetuseks ette nähtud 2 miljonit krooni. Tuntud poliitikute Urmas Reinsalu ja Ken-Marti Vaheri kuulumine selle juhatusse on toonud riigilt priske 6,4 miljoni kroonise toetuse ning põhikirjaliste ja maailmavaateliste eesmärkide kõrval on sealt jagunud ka nende poliitikute voldikuteks, milles nad teavitavad valijaid oma eesmärkidest, kuid mitte oma tegelikest hääletustest Riigikogus.

aid, mida tahtsid?

Jyrki Kataisen

ülitähtis põllumajandus- ja metsandusminister.

Vasakliit sai kasinast valimistulemusest hoolimata koguni kaks ministriportfelli – Merja Kyllönen hakkab juhtima Transpordiministeeriumi ning Vasakliidu esimees Paavo Arhinmäki Kultuuri- ja Spordiministeeriumi. Ka Rootsi Rahvapartei esindajad said olulised ministrikohad. Tänasest kultuuri- ja spordiministrist Stefan Wallinist saab kaitseminister ning ministrikogemusega RKP aseesimehest Anna-Maja Henrikssonist justiitsminister.

Soome valitsus on 19-liikmeline. Artikli kirjutamise ajal polnud veel oma kahe ministri nimesid teatanud Roheliste erakond ja kristlikud demokraadid, kellele kuulub siseministri portfell ja vastutus. Võimuliidul on 200-liikmelises parlamendis turvaline ülekaal – 126 kohta tagavad opositsiooni ponnistustele vaatamata kindlalt koalitsiooni otsuste läbimineku.

„Avatud, õiglane ja julge Soome"

Pärast Eduskunna ja president Tarja Haloneni heakskiitu tööd alustava Jyrki Kataineni kabineti valitsusprogramm pealkirjastati „Avatud, õiglane ja julge Soome". Kõige rohkem vastab see alusdokument sotsiaaldemokraatide soovidele ja valimiseelsetele lubadustele. Seda nii maksupoliitikas kui ka energeetilistes eesmärkides.

Selle valitsuse tegevusaastail Soome NATO liikmelisuse suunas samme ei astu, kuigi valitsusprogrammi tekst on senistest seisukohavõttudest pisut paljulubavam. Otsekui presidendivalimiste tulemusi oodates. Kuigi vaesemate soomlaste maksukoormust tahetakse vähendada, tõuseb riigis alkoholi ja tubaka ning paljude meelehärmiks ka kütuse aktsiis, mis ühele Põhjala riigi rahvale on kulukas. Soomlaste palgatõus on sisuliselt peatatud, ka ministrid peavad leppima senisest 5% madalamate palkadega, mis meiega võrreldes on küll endiselt külluslikud. Nii mõnigi vaatleja on arvamusel, et valitsuse maksupoliitika tuleb palju radikaalsem, kui valitsusprogrammis lubatakse. Pole ka erilist töörahu oodata, sest juba praegu on Vasakliidu parlamendifraktsioon lõhenemas. Põhjuseks vastumeel kritiseerijate arvates liigselt parempoolse valitsusprogrammi paljude punktide osas. Sama võib oodata ka roheliste alati pisut isemeelses leeris. Loomulikult kritiseerivad valitsusprogrammi Keskpartei ja Põlissoomlaste kõneisikud.

Timo Soini keskendub tõenäoliselt presidendikampaaniale ning rahvalemmiku positsioon annab talle selleks niisama selge mandaadi kui Indrek Tarandile Eestis.

Timo Soini keskendub tõenäoliselt presidendikampaaniale ning rahvalemmiku positsioon annab talle selleks niisama selge mandaadi kui Indrek Tarandile Eestis. Soini parteis on kaalutud ka mõne teise kandidaadi toetamist, kuid Timo Soini peab seda halvaks variandiks, kui ootamatult menukaks muutunud erakond oma kandidaati üles ei sea. Presidendikandidaat Timo Soinit toetab täna vaid 5–6 protsenti soomlastest, kuid kes eeldas veel aasta tagasi, et Põlissoomlased saavutavad murrangulise tulemuse parlamendivalimistel. Seniste küsitluste andmetel on soomlaste arvates neile sobivaim presidendikandidaat Koonderakonna liige Sauli Niinistö, kelle toetus on Soini omast ligi kümme korda suurem. Soome parlamendivalimiste esimene voor on 22. jaanuaril 2012.

Õnnitleme
Carol ja Jaanus Riibet

ÕNNELIKUD NOORED: Carol Viikmaa ja Jaanus Riibe astusid abiellu eestlaste vana tava kohaselt kevadtööde ja heinategemise vahel jaanipäeva eel. Laulatus peeti Tallinna Jaani kirikus. Jaanus on Keskerakonna noortekogu esimees, Carol on lõpetanud IT magistrantuuri ja õpib praegu õigust Tartu ülikoolis. Kesknädala toimetus ühineb kõigi noorpaarile heasoovijatega!
Foto: Ivari Vee

Kohtumised Tartus

Teisipäeval, 28. juunil kl 14
kohtuvad keskerakondlased haridusosakonna saalis (Raekoja plats12) abilinnapea Jüri Kõrega

20. Võidupüha paraad

Kaitseliit korraldab traditsioonilise Võidupüha paraadi

22. ja 23. juunil Tartus

Ülikoolilinnas on see varem toimunud ka 1993. ja 1994. aastal. Kuna Võidupühal paraadi korraldamist alustati 1992. aastal, siis pärast taasiseseisvumist tullakse paraadile välja juba 20. korda.

22. juunil algavad üritused kell 16.30 Raekoja platsil orkestrite kontserdiga ja lõpevad kell 22 kontserdiga „Ütles Lembitu". Võidupüha muinastule süütamine Toomemäel.

23. juunil kell 9 tulede ühendamine ja pärgade asetamine Kalevipoja kuju jalamile ning kell 11 võidupühaparaad Vabaduse puiesteel. **Kell 12–15** sõjatehnika näitus Küüni tänavas.

Tallinn 10130
Toom-Rüütli 3/5

www.kesknadal.ee

Kaks korda iseseisvaks saanu ei oska iseseisvana elada

Tiit Made raamat „Kaks korda iseseisvaks“ on mõeldud abimaterjaliks ajalooõppijaile, kuid sobib teistelegi huvilistele. See on lugu, kuidas eestlased 20. sajandi algul rajasid oma riigi, oskuslikult kasutades maailmas toimuvaid poliitilisi muutusi.
Vabadussõda suudeti võita Ameerika, Inglismaa ja Soome aktiivsel toel. Õlg õla kõrval koos eestlastega võitlesid ka Judenitši juhitud valgekaartlased, kes olid tsaariarmees hea väljaõppe saanud. Kuidas aga Eesti vägede ülemjuhataja Laidoner neile hävingu tõi – 18000 inimest said hukule määratud, kuna see oli kasulik Inglismaale, sest tsaari-Venemaa oli tema geopoliitiline vastane. See oli kole reetmine!
Siiani on seda ajaloo musta plekki hoitud minevikuhämaruses. Selles sõjas osalesid mitmed suurriigid ja seetõttu pole loogiline, et ühe riigi reeturlik käitumine jääbki saladusekatte alla.
Vabadussõda küll võideti, aga palju oli neid, kes kättevõidetud vabadust nautida ei saanud. Valitses suur tööpuudus ja paljud pidid kodu maha jätma ning minema võõrsilt tööd otsima. Mindi Soome, Rootsi, Ameerikasse ja salaja ka Venemaale. Oma linnad töölisi ei vajanud, sest tsaari-Venemaalt pärandiks saadud seadmed müüdi vanarauana maha. Oma maavarad renditi välistöösturitele. Tõusva ülemkihi ladvik jagas omavahel riigipirukat, üksteist tümitati võimu juurest maha kiskudes. Vaesed neile korda ei läinud, sest olid ise oma vaesuses süüdi. Valitsev ladvik soosis tööta jäänud proletariseeruva noorsoo lahkumist kodumaalt, sest iga valitsus kardab suurt töötute armeed.
Nõukaajal levitati Eestis ilustatud valet eestiaegsest elust. See olevat olnud nagu paradiisis. Sellest „ilusast“ elust rääkis naine, kel tuli „paradiisis“ kaheksa kuud tööd otsida. Kui ta lõpuks leidis haiglas sanitarikoha, pidi ta veel kolm kuud tasuta tööd tegema 12 tundi päevas, et tasa teenida sanitari vormiriietust.
Ka esimeses Eesti Wabariigis jagunes riik kaheks – esimeseks ja teiseks Eestiks.

Kesknädala lugejanna Harjumaalt (nimi toimetusel teada)

1:0 Keskerakonnale, Tarandile ja demokraatiale

Juba ammust aega mängitakse Eesti ühiskonnaelus avalikult aktsepteeritud jalgpalli, kus võib lüüa ainult ühte väravasse – Keskerakonna omasse. Maleliselt meenutab see Botvinniku–Kerese vastasseisu, kus esimene lihtsalt pidi võitma avalike ja varjatud jõuvõtetega nurka surutud vastast. Eelolevatel Eesti presidendivalimistel, mis olid kavandatud hääletusena, ilmnes see jälle.
Meie praeguse presidendi jätkamist sooviv kummaline koalitsioon, sõprusklubi, fännkond – poliitiliselt on seda võimatu määratleda – nurises, lausa nõudis Keskerakonnalt: miks too küll ei esita valimisteks oma kandidaati?! Noh, ikka demokraatia päästmiseks! – lisas ajakirjandus, ehk küll ühiskonna juhtiv ja suunav jõud oli juba teatanud, et just selline parteiline presidenditegemine ongi parim näide demokraatia õitsengust.
Muidugi oli *mainstream*’i (kõik need eeltoodud kokku) plaan kurikaval: esiteks, sooviti nukupresidendi jätkamist; teiseks, Keskerakonna lõplikku kukkumist. Sest oli ju ilmselge, et kui Keskerakond käib viguriga, süveneb kaotusseis, kui lükkab ette kuninga (Savisaare), tuleb šahh ja matt. Praegune Riigikogu kukutaks aplombiga keskerakondlasest presidendikandidaadi.
Sestap käiski Keskerakond vabaetturiga. Mis rabas nii vastasmängijaid kui ka kiibitsejaid. Ta esitas oma presidendikandidaadiks parteitu eurosaadiku Indrek Tarandi.
Konnatiigi vesi pandi loksuma. Ühtlasi rikuti ära ka istuva presidendi ja tema fännajatest rahvaasemike ilus suvi. Hakka nüüd pingutama, tõestama, et eesel on kaamel, et hääletamine ongi valimine või et T. H. Ilvest esitanud poliitikutel on maailmavaade. Aga mis kõige vastikum: kukkuma pidanud Keskerakond saanuks nagu tiivad (laenatud A. Ansipi sõnakasutusest).
No muidugi kuulutati enimohustatute (oravate) eestvõttel välja klaperjaht. Nagu ikka – vastane sopaga surnuks loopida.
Eurosaadik Indrek Tarand on huligaan, kõurik, poliitiline eikeegi! Vihasemad loopijad just neis eurosaadiku “omadusis” leidsidki ühisosa Keskerakonnaga, selle paariaparteiga. Loiumad pildujad seda ühisosa jälle ei leidnud, ei otsi ka. Kuigi see ühisosa on pimedalegi nähtav – Eesti demokraatia päästmine.
Kahju on Igor Gräzinist. Kõik sopp, mida marksistlik-reformistlik jutuvana vastas(t)e suunas loopis, tuli enda pihta tagasi. Kes on õieti poliitiline eikeegi, rahvaasemik partei armust jne? Pole raske otsustada – meie poriloopija ise.
On mõtlemapanev, et „Reporteritunnis“ (17.06) taples T. H. Ilvese jätkamise nimel kõige ägedamalt just reformikas Urmas Paet. Mis ütleb ju tegelikult kõik ära. Et Eesti tipp-poliitikuid ei juhi maailmavaade, mure demokraatia pärast, vaid egoism mugava äraelamise nimel. Omadele võõras, võõrastele oma – president ei tohiks, ent ometi on seda. Ja sotsid ei tee seda märkama. Ju nad ikkagi pole sotsid?
Viha ja eelistuseta – kumb oleks parem president Eestile: poliitiliselt ilmselgelt mõjutatav, vähese empaatiavõime ja isikupäraga, avalikkuse ees blaseerunud ja frivoolitsev T. H. Ilves või viimase kunagine kantsler I. Tarand, kelles annab neid omadusi hea tahtmise korral otsida?
Siiski on Indrek Tarandil meie ütlematajätmiste vabariigis (Andrei Hvostovi sõnakasutus) vähemasti üks ülioluline eelis – ta julgeb välja öelda asju nende õigete nimedega. Sellest esialgu Eestile piisaks. Ja kui palju oleks väikese võimuga presidendil tegelikult rahvale öelda.

Ants Metsla, Vändra, Pärnumaa

Eesti naiste korvpalli ajalugu nüüd kaante vahel

Tartu Ülikooli Akadeemiline Spordiklubi esitles juuni algul tuntud raadioajakirjaniku ja paljude korvpalliraamatute autori, keskerakondlase Vello Lääne uudisteost „Üheksa kaptenit ehk maailma tipule lähedal“. See käsitleb Eesti naiskorvpallurite fantastilist tõusu endise Liidu, aga ka Euroopa ja maailma korvpalli tippu aastail 1945–1990. Kes need sportlased olid, kuidas nad alustasid, kelle juures treenisid – kõigest sellest saab lugeda enam kui 200-leheküljelisest kõvade kaantega raamatust, kus on rohkelt fotosid ja autentseid mälestuskilde ning mis on pikitud ajaloofaktidega. Ülikooli spordiklubi tegevdirektor Harry Lemberg rõhutas oma sõnavõtus, et läbi aegade on üks kõvemaid alasid spordiklubi tegevuses olnud naiste korvpall. Siit pärineb kolm maailmameistrit, üks Euroopa meister, paarkümmend meistersportlast, on võidetud 2. ja 4. koht N. Liidu ulatuses.

Marje Aavoja
Eesti naiste korvpallikoondise liige 1966–1970, Tartu

MERIKE ANDERSON *(vasakult esimene)*, Eesti uue põlvkonna üks paremaid Tartust võrsunud naiskorvpallureid, kes praegu mängib Peterburi „Spartakis“, osales raamatuesitlusel.
Foto: Marje Aavoja

Maarjamäe memoriaalist

Eesti Rahvuslik Liikumine (ERL) on teinud EV valitsusele ja Tallinna linnale ettepaneku kujundada Maarjamäe memoriaal ümber kommunismiohvrite mälestamise paigaks.
Ilmselt teavad kõik tasapisi lagunevat Maarjamäe memoriaali Pirita tee ääres. Üksikud mäletavad, et see püstitati nõukogude võimu poolt algselt “neile, kes võitlesid Eesti vabaduse eest”. Tegelikkuses on kompleks rajatud saksa sõdurite haudadele. Sinna on maetud ka 1941. aasta juulis maha lastud eesti lendurid, metsavennad ning „Erna“ rühma sõdurid. Nüüd on allesjäänud osa sõjaväekalmistust korrastatud – iga aasta 8. mail tähistatakse seal pidulikult Teise maailmasõja lõppu.
Memoriaali keskseks objektiks on elegantne 35 meetri kõrgune obelisk, mille autorid on arhitekt Mart Port ja skulptor Lembit Tolli. Keskel on tseremooniaväljak ja tribüünid, mille kujundasid arhitektid Allan Murdmaa, Peep Jänes, Rein Kersten ja Henno Sepmann, kunstnik Jüri Palm ja insener Vello Hütsi. Autoritel õnnestus mälestusmärgi juures peaaegu täielikult vältida traditsioonilist nõukogulikku paatoslikkust ja sümboolikat.
Peale taasiseseisvumist, mil mõned tahvlid eemaldati, ei meenuta enam miski poolelijäänud rajatise algset päritolu. Mõõdasõitjatele tundub ta pigem maastikuarhitektuurilise objektina ja Pirita tee kujunduselemendina.
“On häbiväärne, et Eestis puudub tänaseni kommunismiohvrite mälestusmärk. Puudub keskne koht, kus meil oleks võimalik mälestada repressioonides kannatanuid ja hukkunuid. Puudub koht, kuhu viia lilli ja süüdata küünal oma arreteeritud, küüditatud, maha lastud või teadmata kadunud perekonnaliikmete ja rahvuskaaslaste mälestuseks,” ütles

1975. a avatud mälestusansamblit, milles kõrgub 35-meetrine obelisk, hakati jäädvustama postkaartidel. See pilt trükiti 1978. aastal.

ERL juhatuse liige Henn Põlluaas. “Kahju, kui hästi kujundatud ja teostatud kompleks armutult hävib. Teeme selle parem korda ja kujundame memoriaali ümber enda soovide ja vajaduse kohaselt. Maarjamäe memoriaal on sobivaim koht kommunismiohvrite mälestamiseks.”

ERL pöördub kõigi asjasthuvitatute poole üleskutsega toetada Maarjamäe mälestusansambli ümberkujundamise ideed.

Eesti Rahvusliku Liikumise pressitoimkonna teatest

Päevaalgus kallineb

Paljudel eestlastel algab päev hommikukohvi joomisega kodus või töökohal. Üks tahab kohvile koort või suhkrut, mõni mõlemat. Magusasõpradel mure tõusmas – eurode ajal on suhkur läinud juba topeltkalliks ja hind muudkui kerkib. Mõned ametimehed lohutavad: Soomes veel kallim – egas ilmaasjata käida sealt Eestisse poodi. Vaikides lähevad asjapulgad mööda sellest, et üle lahe on tööliste palk kolm-neli korda suurem.
Saksa suhkrust olevat Eestis müüdav peaaegu kaks korda „väärtuslikum“. Siinsed müügikorraldajad seletavad: eks seepärast, et Eesti on nii kole väike ja tema turg nii hirmus kitsas. Suures Liidus olemisest, mis pidi jube kasulik olema, polegi meie ostjal mingit tolku! Säh sulle!

Hoidised ja kompott ilma suhkruta
Koduma jandusametis koostati vastavad juhised perenaistele
Rosinate ja tee aseaineks metsmaasikad

Kitsad ajad on eestlasi õpetanud üllatavalt leidlikeks ja mis tahes olukorras hakkama saajaiks. Seevastu on harvad jõukamad ajad sigitanud vaid saamatust ja abitust.

Toiduained, eriti maiustused kõikjal üha kallimad. Poes kostab ema ja lapse sõnelemist teemal: maiustuste jaoks raha pole! Kui mõni väike maiasmokk sellest aru ei taha saada, hakatakse teda sealsamas poeriiulite vahel „kasvatama“ – otsekui oleks kaubandusasutus nüüd veel ka kasvatus- ja karistusasutus.
Minu nooruses sihukest probleemi polnud – siis oli elu Eestis päris või peaaegu suhkruvaba. Näiteks ajalehes „Eesti Sõna“ ilmus 28. juulil 1942 tore lugu, kuidas Majandus- ja Rahandusdirektooriumi kodumajandusameti eriteadlased õpetavad tegema suhkruvabu hoidiseid ja kompotte. Praegu on elu Eestis ikka veel vahva küll. Nüüd vaatab perenaine telekast, kuidas telekokk soovitab mõne toidu maitsestamiseks lisada kas veini või konjakit. Head isu!

Ants Kull
Tallinn

Memme-taadi päevadel

Eesti Vabaõhumuuseumis ei puudunud uudne poliittehnoloogia – oma nõudmisi esitati Kesknädala toel. Innovaatilisus on jõudnud ka naiskäsitöösse – lapitehnika on tekitegemisest tõusmas moekaks ja pilkupüüdvaks vaibakunstiks.
Fotod: Eduard Pihlo

Kino muudab maailma. Millises suunas?

Et tekiks dialoog

Utšiteli filme on esitatud Oscari nominentideks

Populaarse rahvusvahelise meediaklubi Impressum kutsel viibis Tallinnas tuntud filmirežissöör, Vene Föderatsiooni rahvakunstnik Aleksei Utšitel.

Kohtumisele, mis toimus 30. mail hotelli „Meriton Grand Conference & SPA" konverentsisaalis, kogunes üle 400 kuulaja. Režissöör rõhutas oma esinemises, et eelkõige loodab ta dialoogi tekkimisele. Nagu tavaliselt Impressumi kohtumistel, oli arutelu elav, ajakirjanike ja teiste huviliste küsimused saalist puudutasid nii väljakuulutatud teemat kui ka külalise töid, sh sedagi, kuidas kino mõjutab ühiskondlikku moraali ja inimeste kõlbelisust.

RAUL RATMAN

Utšitel oli meeldivalt üllatatud, et saali kogunes nii hulgaliselt huvilisi. Pärast tunnistas ta, et tal oli isegi veidi kõhe esineda nii rohkearvulise publiku ees. Ta oli meelitatud, et Eestis on nii suur huvi vene kino vastu.

Utšiteli filmid sunnivad mõtlema

Kui lähtuda kohtumise teemast „Kino muudab maailma. Millises suunas?", siis ühetähenduslikku vastust sellele küsimustele ei saadud. Mis puudutab aga Impressumi külalise filme – siis need, kui just ei muuda maailma, siis filmivaatajate teadvust kindlasti – sunnivad neil ajusid liigutama.

Aleksei Utšiteli arvates on tänapäeva kino peamiseks probleemiks see, et puudub õige kangelane. Ei ole kahjuks sellist peategelast, kes suudaks panna vaatajat endaga kaasa minema, temas paremaid tundeid äratada, olla jäljendamise objektiks. „Mulle meeldib juurelda selle kallal, kuidas nn tavainimene viibib kriitilises situatsioonis – psühholoogilises mõttes piiri peal. Millised tormid keevad tema hinges, kui palju on etteaimamatut."

Aleksei Utšitel on tänapäeva vene kinematograafia üldtunnustatud korüfee. Ei ole olnud ühtegi tema tööd, mis poleks esile kutsunud vaatajate, filmilaenutuse või kriitika kõrgendatud huvi. Peale selle on ta universaalne režissöör, kellele on ühtemoodi huvitav nii mängufilm kui ka tõsielufilm.

Dokumentalist

Tegelikult algaski Aleksei Utšiteli loominguline biograafia dokumentaalfilmist.

Ta sündis 1951. a Leningradis, dokumentaalfilmirežissöör Jefim Utšiteli perekonnas. „Kui minu isast rääkida, siis tema oli kõik Leningradi blokaadi 900 päeva koos linna ja selle elanikega, ja paljud dokumentaalkaadrid Leningradi blokaadist on filminud tema ning ta sõbrad."

Lõpetanud 1975. aastal Üleliidulise Kinematograafia Instituudi (*VGIK*), töötas Aleksei Leningradi dokumentaalfilmistuudios. 1980. a sai ta preemia filmi eest „Mitu nägu on diskoteegil?". 1987. aastal tegi ta filmi "*Rock*" (*rok* tähendab vene keeles – saatus), millel on praegu kultusfilmi staatus. Selle dokfilmi kangelasteks on sellised vene rokikultuuri silmapaistvad esindajad, nagu Boriss Grebenštšikov (Akvaarium), Viktor Tsoi (Kino), Juri Ševtsuk (DDT). Muide, mis puutub filmi pealkirjasse, siis, nagu režissöör tunnistas, pani ta rohkem rõhku mõistele „saatus".

Saatuslikuks sai Utšiteli elus juhtum, mis tõi ta mängufilmi juurde. Üheksakümnendate algul tehti talle ettepanek teha dokumentaalfilm kuulsast baleriinist Olga Spesivtsevast, kes elu lõpul elas New Yorgis. Aleksei ei jõudnud võtteid alustadagi, kui baleriin suri 95-aastaselt. Ent materjali oli kogutud hulganisti. Ja siis otsustati dokumentaalfilmi asemel teha mängufilm. Nii ilmuski ekraanile esimene Utšiteli mängufilm „Giselle'i maania".

Tohutu kogus duubleid

„Meie filmi rahastamisega probleeme ei olnud. Võtsime ette 15-päevase ekspeditsiooni Pariisi. Filmisime *Grand Opera´*s. Mälestused filmivõtetelt on mul kõige imepärasemad," rääkis režissöör. „Kuigi pärast filmi valmimist mõistsin, et paljut ma veel ei oska. Järgmise filmini „Tema naise päevik", mis on kuulsast kirjanikust Ivan Buninist, tegelesin eneseharimisega. Kuigi ega mul oma esimese filmi pärast ka häbi ole. Hiljuti pakuti mulle stsenaariumi kuulsast baleriinist Ksešinskajast – huvipakkuv lugu, tema seos tsaariperekonnaga… Kuid arvan, et teist korda ma balletist filmi tegema ei hakka. Järgnenud töid pole palju – tavaliselt teen järgmise filmi iga kahe-kolme aasta tagant; minu arvates peavad sellised vaheajad olema."

2000. aastal sai Utšitel preemia *Nika* filmi eest „Tema naise päevik". See teos oli ka *Oscar*'i nominendiks ja pälvis „Kuldse Gloobuse" auhinna. Kolm aastat hiljem tuli ekraanile „Jalutuskäik", millel oli suur menu noorte hulgas ja mis sai festivali „Aken Euroopasse" peaauhinna. Film „Kosmos kui eelaimus", mis on loodud aastal 2005, vääris 27. Moskva rahvusvahelise filmifestivali peaauhinna – „Kuldse Püha Georgi".

Utšiteli viimane töö, eepiline film „Piir" võiks mahukuselt võistelda Lääne blokbasteritega. See film oli samuti *Oscar*'i nominent. Võib öelda, et Aleksei Utšitel on osalenud kõigil suurtel filmifestivalidel, samuti paljudel väiksematel filmiüritustel.

„Iga film on nagu üks läbielatud eluetapp, minu jaoks oleks nagu lapse sünd. Paradoksaalsed asjad leiavad vahel aset – see, mis toimub kangelastega filmis, kajastub mõne aja pärast minu elus.

Ma arvan, et režissöör on inimene, kelles on koos mitu elukutset: psühholoog, arst, majandusmees, produtsent. Filmis „Piir" oli üksnes võttegrupis 150 inimest! Kujutage ette, kaheksa kuud on kodust ära ekspeditsioonil inimesed, kel on perekonnad, ja samas tuleb olla kogu aeg toonuses… Iga möödalaskmine peegeldub ju pärast ekraanil. Minu kohta räägitakse, et ma teen väga palju duubleid. Jah, see on tõesti tõsi! Mul on see nagu haigus, ja seda juba alates dokumentaalkinost: mul peab võtteplatsil kõik olema loomulik, et ennekõike ma ise seda usuksin. Et seda saavutada, tuleb vahel astuda ka ebapopulaarseid samme. Filmis „Kosmos kui eelaimus" püstitasin kurva rekordi: tegime ühte stseeni kaks päeva ja duubleid tuli 54. Alles 53. duublil saime tollaselt noorelt näitlejalt Jevgeni Tsõganovilt selle, mida vajasime.

Vahel nimetatakse režissööre „mõrtsukateks". Nii ütles mulle ka Andrei Smirnov, kes mängis mu Bunini-filmis (ta on režissöör, filmi „Valgevene vaksal" autor). Tema sõnades on tõtt: kui sa ei püüa fanaatiliselt saavutada imet, siis jääb ime tulemata..."

„Õpetaja" ja „Õpilase" kohtumine

Kohtumisel Aleksei Utšiteliga viibis saalis Tallinnas elav legendaarne filmidokumentalist Semjon Školnikov. See andis ajakirjanikele võimaluse kalambuuritseda nende nimedega. *Utšitel* on vene keeles õpetaja, *Školnikov* viitab õpilasele. Meie auväärne kinokroonik meenutas, kuidas sõja algul sõitis ta operaatori assistendina Leningradi ja pidi ruttu üles leidma režissööri. „Helistasin stuudiosse, minult küsiti nime. Vastasin, et „Školnikov", aga teiselpool toru oli Jefim Utšitel, Aleksei isa. Ta küsis hämmastunult: "Kas te naerate minu üle?" Nii me tutvusimegi. Pärast oleme mitu korda kohtunud."

„Tihti küsitakse minult, kas minu perekonnanimi ei tee mulle tüli?" haaras teemast Aleksei Utšitel. „Kui ma kusagil esitlen end, siis mõni arvab, et see on minu elukutse. Muide, montaažiruumi uksel, kus oma filme monteerin, ripub silt „*Utšitelskaja*" (Õpetajatetuba). Siiski olen oma elukutses veel õpipoiss," ütleb 60-aastane režissöör tagasihoidlikult. "Ja seni, kui minus see teadmine püsib, ehk hakkab lõpuks midagi ka välja tulema..."

Eestis võeti Utšitelilt mitu intervjuud, sh esines ta ka "Aktuaalse kaamera" otsesaates, kus tunnistas, et unistab üht filmi teha Tallinnas.

„Selles linnas tunnen end väga mugavalt, siin on head eeldused loominguks. Tundub, et mu ideede, linna enda ja selle inimeste kombinatsioon võib anda huvitava ja ebatavalise tulemuse."

JÄRJEKORDNE PREEMIA: 2008. aastal sai Aleksei Utšitel KarlovyVary kinofestivalil parima režii preemia sõjadraama "Vang" eest.

TALLINNA TV

27. juuni - 3. juuli

ESMASPÄEV, 27.06.

18:55	KAVA
19:00	TeTeVeke: Vurr. „Käolehm ja tibu". 3/7*
19:10	TeTeVeke: multifilm
19:30	Inimeste lood. Läbi aegade. 1. saade
20:00	Maa ja ilm. XI noorte laulu- ja tantsupeo ettevalmistustuhin koolis ja kultuuris. 7. saade*
20:30	TÄNA. Pealinna uudised
20:50	REC*
21:20	Sissepiiratud kindlus (La citadelle assiégée, Kanada, Prantsusmaa, 2006)
22:45	KAVA
22:50	Inimeste lood. Läbi aegade. 1. saade*
23:20	Maa ja ilm. XI noorte laulu- ja tantsupeo ettevalmistustuhin koolis ja kultuuris. 7. saade*
23:50	TÄNA*
00:10	REC*
00:40	Sissepiiratud kindlus (La citadelle assiégée, Kanada, Prantsusmaa, 2006)*
02:05	InfoTV

TEISIPÄEV, 28.06.

18:55	KAVA
19:00	TeTeVeke: Vurr *
19:10	Vaba Mõtte Klubi 1/8*
20:10	Õigusnõu*
20:30	TÄNA. Pealinna uudised
20:50	KodanikuTV. Südamelt ära*
21:20	Ühe nümfomaani päevik
23:00	KAVA
23:05	Vaba Mõtte Klubi 1/8*
00:05	Õigusnõu*
00:25	TÄNA*
00:45	KodanikuTV. Südamelt ära*
01:15	Ühe nümfomaani päevik (Diario de una ninfómana, Hispaania, 2008)*
02:45	InfoTV

KOLMAPÄEV, 29.06.

18:55	KAVA
19:00	TeTeVeke: Vurr. „Käolehm ja tibu". 5/7*
19:10	TeTeVeke: multifilm
19:15	Alternatiiv*
19:30	Terve tervis*
20:00	Maa ja ilm. XI noorte laulu- ja tantsupeo ettevalmistustuhin koolis ja kultuuris. Peo eel
20:30	TÄNA. Pealinna uudised
21:00	Garaažist välja*
21:30	Emma õnn (Emmas Glück, Saksamaa, 2006)
23:10	KAVA
23:15	Alternatiiv*
23:30	Terve tervis*
23:45	Maa ja ilm. XI noorte laulu- ja tantsupeo ette valmistustuhin koolis ja kultuuris. Peo eel*
0:15	TÄNA*
0:45	Garaažist välja*
1:15	Emma õnn (Emmas Glück, Saksamaa, 2006)*
2:55	InfoTV

NELJAPÄEV, 30.06.

18:55	KAVA
19:00	TeTeVeke: Vurr. „Käolehm ja tibu". 6/7*
19:10	TeTeVeke: multifilm
19:30	REC
20:00	KodanikuTV. Südamelt ära
20:30	TÄNA. Pealinna uudised
20:50	Kodaniku TV: E-valimised - lõplik lahendus? 1.saade*
21:20	Jane Austeni tõrjutud tunded (Becoming Jane, Suurbritannia, 2007)
23:20	KAVA
23:25	REC*
23:55	KodanikuTV. Südamelt ära*
0:25	TÄNA*
0:45	Kodaniku TV: E-valimised - lõplik lahendus? 1.saade*
1:15	Jane Austeni tõrjutud tunded (Becoming Jane, Suurbritannia, 2007)*
3:15	InfoTV

REEDE, 01.07.

18:55	KAVA
19:00	TeTeVeke: Vurr. „Käolehm ja tibu". 7/7*
19:10	TeTeVeke: multifilm
19:20	Kuum ja terav
20:00	Kultuurimeeter
20:30	TÄNA. Pealinna uudised
20:50	Terve tervis
21:05	Inimeste lood. Tallinna Panoraam 1. saade*
21:35	Meistrite linn 2. saade
21:55	Rebane ja laps (Le renard et l'enfant, Prantsusmaa, 2007)
23:30	KAVA
23:35	Kuum ja terav*
00:20	Kultuurimeeter*
00:50	TÄNA*
01:10	Terve tervis*
01:25	Meistrite linn 2. saade*
01:45	Rebane ja laps (Le renard et l'enfant, Prantsusmaa, 2007)*
03:20	InfoTV

LAUPÄEV, 02.07.

09:25	KAVA
09:30	TeTeVeke: Vurr*
09:40	TeTeVeke: Vurr*
09:50	TeTeVeke: Vurr*
10:00	Hommikukohv*
10:30	Kultuurimeeter*
11:00	Folgikelder: Mari Kalkun, räägib Valdur Mikita*
12:10	Rebane ja laps*
13:45	Meistrite linn 2. saade*
14:05	InfoTV
18:55	KAVA
19:00	Garaažist välja*
19:30	Eesti esimene kiirlugemiskursus gümnaasiumis
20:00	Aleksei Turovski lood, 9.
20:30	TÄNA. Pealinna uudised
20:45	Kultuurimeeter*
21:15	November (November, USA, 2004)
22:35	KAVA
22:40	Garaažist välja*
23:10	Eesti esimene kiir lugemiskursus gümnaasiumis*
23:40	Aleksei Turovski lood, 8*
00:10	November (November, USA, 2004)*
01:30	InfoTV

PÜHAPÄEV, 03.07.

09:25	KAVA
09:30	TeTeVeke: Vurr. „Käolehm ja tibu". 6/7*
09:40	TeTeVeke: Vurr. „Käolehm ja tibu". 7/7*
09:50	TeTeVeke: multifilm
10:00	Terve tervis*
10:30	Hommikukohv*
11:00	Alternatiiv*
11:15	November (November, USA, 2004)*
12:35	InfoTV
18:55	KAVA
19:00	Tallinn liigub 2011 suvi
19:30	Vaba Mõtte Klubi 1/8*
20:30	TÄNA. Pealinna uudised
20:45	Alex Prince kontsert
21:30	Naine posti teel (Mail Order Wife, USA, 2004)
23:05	KAVA
23:10	Tallinn liigub 2011 suvi*
23:40	Vaba Mõtte Klubi 1/8*
00:40	Terve tervis*
01:10	Alex Prince kontsert*
01:55	Naine posti teel (Mail Order Wife, USA, 2004)*
03:30	InfoTV

Nädala juubilar VELLO POHLA 75

Ajalugu, elulugu ja poliitika

Kesknädala toimetus tegi mulle ebatavalise ettepaneku kirjutada elust ja poliitikast läbi 75 elatud aasta. Kas endast või poliitikast või mõlemast teineteises? Kas minu elust käib läbi ajalugu? Nõustun pakkumisega, kuna minu põlvkonna peale on pandud nagu mingi süü, et on elatud valel ajal ja valet moodi; see põlvkond ise on pealesunnitud „patukahetsusega“ alandlikult nurka tõmbunud.

Minu vanemad olid mõlemad lihtsast perest. 20 aastat korjasid nad hoolega raha, et teostada elu unistus – osta talu. Kui raha oli koos, võttis selle neilt ajalugu. Millise tee valisin mina? Erakordne kolmveerand sajandit. Oma riik ja hääletu alistumine, 2. maailmasõda, Stalini aeg, Nõukogude aeg, taasiseseisvumine ja rahvusäärmuslus, alistumine Euroopale, uusautokraatia ja uusviletsus, venevihkamine. Selline aeg nõuab inimeselt, rääkimata väikerahvast, mõttepingutust, mitte pagemist emotsioonidesse, nõuab kavalust ja kohanemist muutuvate oludega, iseendaks jäämist. Peab leidma tee äärmuste vahel, võimude vahel. Heites kõrvale rahvusliku fundamentalismi ja koogutamise suurvõimude ees. Ajalugu ei saa tagantjärgi sirgeks ajada, kättemaks alandab meid endid.

Erinevalt vanemaist valisin poliitika ja filosoofia, vabamõtlemise ning radikaalsuse. Ega ma sellega ajaloo käest ei pääsenud. Minu oma riigi valitsejad otsustasid minult võtta kodu, kus olen elanud ligi 50 aastat. Raha laenates pidin kodueestlasena oma kodu välja ostma väliseestlastelt, kes olid saanud maja omanikeks minu isa pangaraha eest, mis neile majaehituseks laenati. Nagu selgub, tagastamatult.

Ülikooli lõpetasin juristina. Filosoofiaaspirantuuris püüdsin oma nägemust elu mõttest teadustööks vormistada. Kirjutasin artikleid, osalesin kultuurivaidlustes, olin ja olen siiani rahvusliku pessimismi, kurvameelsuse ja alaväärsustunde vastane. Uue tee vajalikkusest rääkisin Rootsis eesti vaimuinimestega, kui töötasin seal NSVL saatkonna atašeena. Tagasi tulles võtsin kaasa uue vasakpoolsuse ja rohelise maailmavaate poliitilised ideed. Õppejõuna rääkisin sellest üliõpilastele. Keskkomitee kultuuriosakonna sektorijuhataja kohalt läksin Vaino Väljase toetajana “Sirbi ja Vasara” peatoimetajaks, kus tahtsin ajalehte välja anda C. R. Jakobsoni “Sakalale” mõeldes. Meie rahvusradikaalidele see sugugi ei meeldinud. Karl Vaino ja Rein Ristlaan kõrvaldasid mu sellest ametist ja kaheksa aastat olin pagenduses. Lohutuseks kirjutasin mõned luuleread.

Minu põlvkonna kõrgaeg oli uusärkamine ja taasiseseisvumine. Revolutsiooniline aeg on minu stiihia. Esimeste vabade valimiste järel olin NSVL Rahvasaadikute Kongressi saadik ja Eesti Ülemnõukogu liige. Samuti Rohelise Liikumise, Üürnike Ühenduse ja Õigusliku Tasakaalu Erakonna asutajaliige ning nende poliitilise joone üks kujundajaid. Kindlustasin roheliste ja Rahvarinde koostöö, olles samaaegselt Rahvarinde volikogude liige. Olin Ida-Euroopa roheliste parlamendisaadikute esindaja Euroopa roheliste „internatsionaalis“. Osalesin katses luua Euroopa Radikaalne Partei.

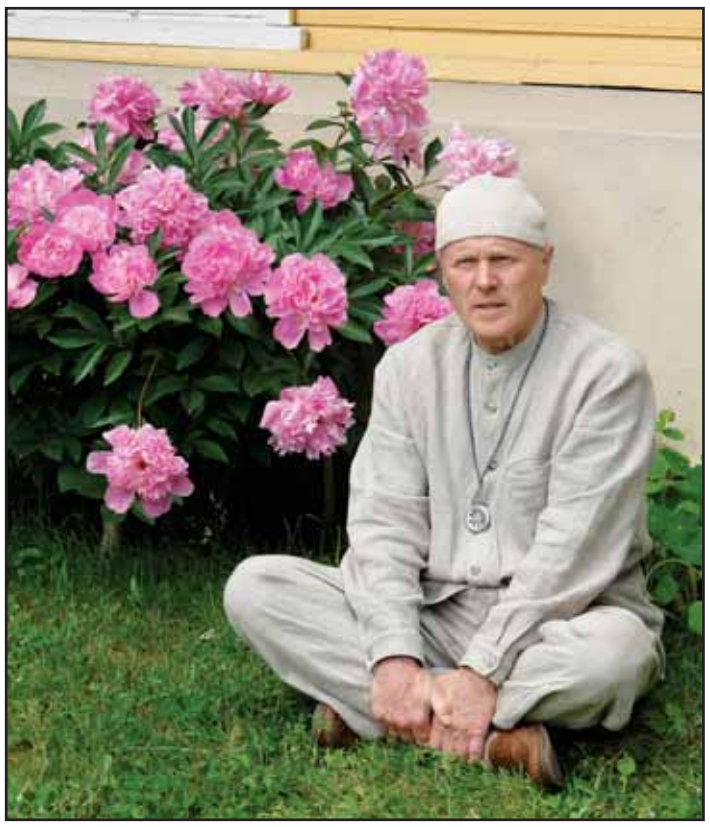

Eesti ühiskond erakonnastus, süvenes kahe leeri kodusõda, poliitiline tigedus ja kurjus. 1992. a loobusin osalemast ametlikus poliitikas. 20. augustil 1991 algas võimupööre rahvalt kui tervikult rahvusfundamentalistlikule leerile, mille taga oli välis-eestlaste õigusliku järjepidevuse ja restitutsiooni ideoloogia, poole sajandi tagant vara ja võimu tagasisaamise ihalus. Pärast 1992. a üllatavaid valimistulemusi algas „platsipuhastus“, mis puudutas ka minu põlvkonda. See oli vaimne küüditamine. Süvenes rahvuse lõhestumine, rahvusluse parteiline ärastamine. Muukeelne püsielanikkond kuulutati okupantideks ja diskrimineeriti. Selle tulemusel saime Eesti riiki 100 000 Vene Föderatsiooni kodanikku ja samapalju kodakondsuseta elanikke. Majanduse aluseks võeti varakapitalistlik neoliberaalne äärmuslus, välispankade nõutud šokiteraapia. Mõne aastaga mindi üle maailmaturuhindadele, palgatase jäi kordi madalamaks. See oli enesegenotsiid. Siis maha pandud fundamentalistlikud poliitilised ja majanduslikud mallid kehtivad siiani, neil põhineb praegune riigivõim. Inimvara, inimese mõõde ja rahvuslik järjepidevus jäid kõrvale. Tänaseks on kujunenud korporatiivne, autokraatlik riigivõim, mida teenivad nii majandus kui ka jõustruktuurid, eriti aga meedia. Meil on praegu sada tuhat töötut, sama palju inimesi on riigist lahkunud või töötavad välismaal (majanduspõgenikud), 130 000 inimest koos peredega on välismaa pankade võlaorjad. Venevihkamine on tehtud rahvuslikuks identiteediks. Iga poliitilise vaidluse puhul, eriti enne valimisi, lüüakse lauale vene kaart kui lõplik argument. Eesti poliitilisest saatusest kirjutasin 2003. a valimiste eel alternatiivse nägemuse, essee “Kaos ja terve mõistus“, mis avaldati algul Kesknädalas ja 2004. a, enne Euroopa referendumit, ka Delfi portaalis. Täheldasin terve mõistuse kadu, mis viib kaosele. Mul oli õigus. Saatsin oma arutluse sajakonnale avaliku elu tegelasele.

Suurim rahvuslik traagika on selles, et kuningas on alasti, kuid meile öeldakse, et ta on uhkes rüüs. Võimas poliitiline sisendus on võtnud meilt nägemise, kõnevõime ja ülekohtu äratundmise. Isegi töötu hääletab valimistel nende poolt, kes on võtnud temalt töö ja leiva. Selle nimeks on totalitarism. Väikese ning lõhestatud rahva vaimujõud jääb tänastes maailma jõuväljades väheseks. Oleme vaid suutnud mineviku tänapäevast ja tulevikust ettepoole seada.

Minu ja mu ea- ning rahvuskaaslaste elukäik on teisendatud ajalugu. Sündisin pööripäeval, Kaksikute tähtkujus, rotiaastal. Alates noorusest olen Õhtumaa allakäiku tasakaalustanud idamaade (Jaapan, Hiina) kultuuride inimliku vaimsusega. Kui mõttesein ette tuleb, räägin kivide, lindude ja puudega. Loodus on varjupaik. Võtan lugemiseks ühe haiku, et tajuda igavikku hetkes, lõpmatust lõplikkuses. Virtuaalne elu ja masinamaailm tungib mürinal peale. Inimeseks jäämine on raske kohustus. Siiani mõtlen maailma üle. Ajaloo haardes.

Vello Pohla, vabamõtleja

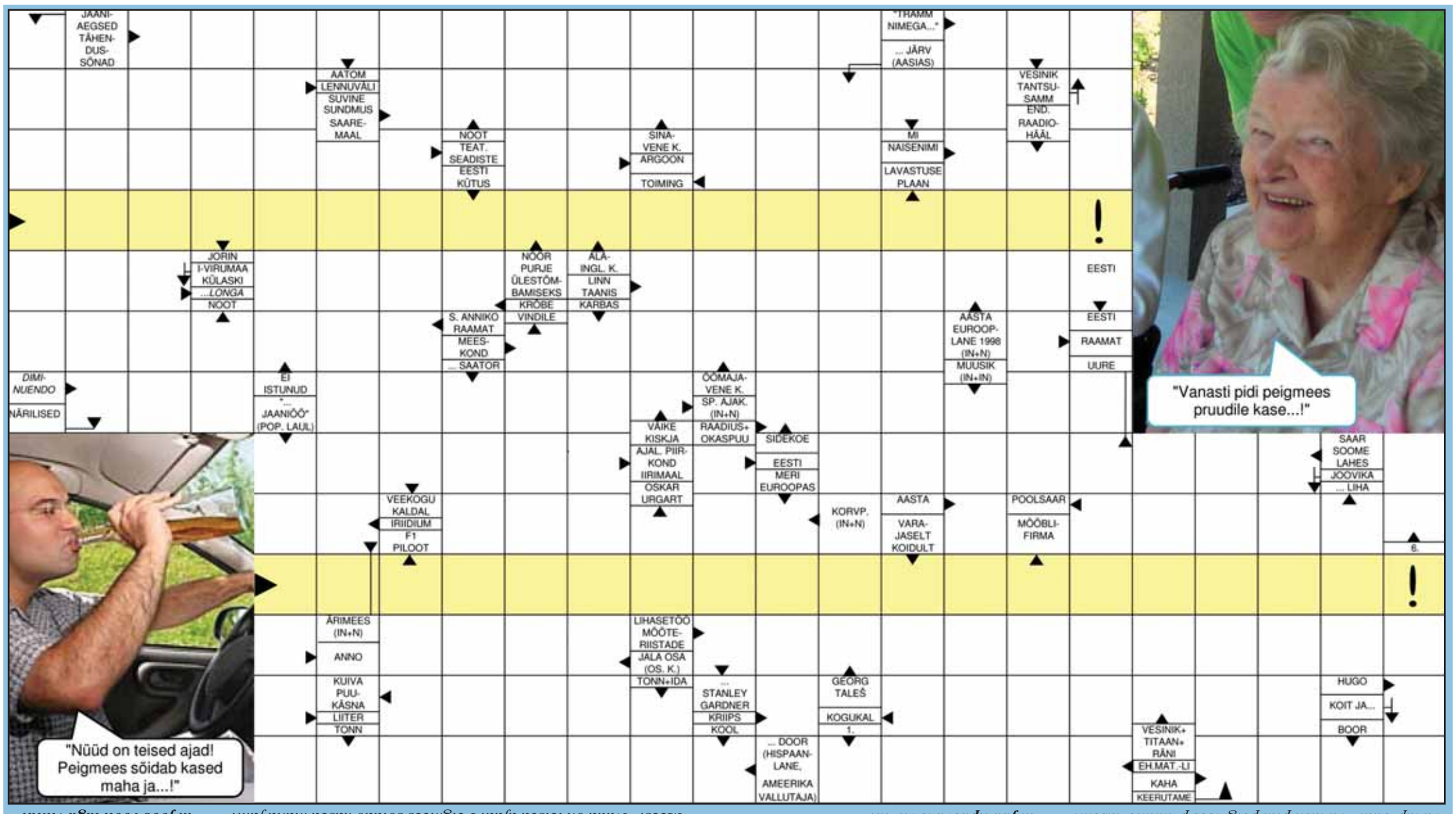

Vanaproua: „Vanasti pidi peigmees pruudile kase...!“ „... jaanipäevaks viina!“ Mees: „Nüüd on teised ajad! Peigmees sõidab kased maha ja...!“ „... joob rooli taga viina!“

Telli Kesknädal! * Helista 617 77 17 * www.tellimine.ee * tellimine@expresspost.ee